

Frans af Malmborg, Marie Engqvist Ridell & Kjetil Nordesjö

Förebyggande socialt arbete

– mycket snack och lite verkstad?

Preventive Social Work (FBSA) is one of the guiding principles in the new Social Services Act. The social services are expected to work more preventively, more structurally, and more collaboratively to prevent social problems. This article problematizes an increased focus on FBSA by studying 92 consultation responses that discuss FBSA based on frame analysis, through which we identify how FBSA is understood as a solution to inherent current problems and with what arguments this is justified. We find that the consultation bodies consider preventive work relevant – they agree with the overarching frame and the shift in perspective, but they call for clearer governance and more resources to carry out the work. We discuss this from the perspective of FBSA as a magical concept that is normatively appealing, translatable across various contexts, has the potential to smooth over inherent conflicts, and is accompanied by a strong positive normative stance. The shift in perspective toward preventive work is not seen as a form of direct state control, but it influences how actors reason about and describe their own organization and practice. Based on the analysed consultation responses, we question whether this can unproblematically be translated into local FBSA practices. Instead, it risks reinforcing an inherent organizational decoupling, where social services are caught between idealistic and to some extent unattainable demands, without sufficient resources for implementation.

Keywords: preventive social work, framing, frame analysis, social work, social policy, consultation

Frans af Malmborg är fil.dr. i offentlig förvaltning, institutionen för socialt arbete, Malmö Universitet.
Marie Engqvist Ridell är doktorand i socialt arbete, institutionen för socialt arbete, Malmö Universitet.
Kjetil Nordesjö är fil.dr. och docent i socialt arbete, institutionen för socialt arbete, Malmö Universitet.
Kontakt: frans.af-malmborg@mau.se

Inledning

Inom socialt arbete sker en kontinuerlig spridning och introduktion av idéer, begrepp och modeller. De kan ha bedömts framgångsrika i ett visst sammanhang och överförts mellan kommuner eller länder, i förhoppning om att generera liknande positiva effekter i en ny kontext – både för verksamheter och för brukare. Ett exempel är evidensbaserad praktik inom socialtjänsten, som lyftes fram i en offentlig utredning 2008 och kom att forma den efterföljande diskussionen om socialt arbetes inriktning och legitimitet (jfr. Svanevie 2011). I den nya socialtjänstlagen är det förebyggande socialt arbete (FBSA¹) som är i fokus. Detta arbete ska “förhindra eller motverka att ett problem eller behov uppstår, men även att förhindra eller motverka att redan uppkomna problem eller behov upprepas, förvärras eller blir mer omfattande” (Prop. 2024/25:89, s. 205). Idén om att förebygga social problematik är förstås inte ny; i barnavårdslagstiftningen från 1924 fanns idéer om förebyggande insatser för barn och unga (Hallgren & Fungmark 2023) och förebyggande ambitioner fanns redan i 1980 års socialtjänstlag. Historiskt kan ett förebyggande perspektiv kopplas till utbyggnaden av den svenska modellen, kring strukturella socialpolitiska och offentligt finansierade reformer som barnbidrag, pensioner, och sjukförsäkring (Hultqvist & Lundälv 2024). Förebyggande arbete lyfts även bland socialarbetares etiska riktlinjer (Akademikerförbundet 2017) och prevention har även diskuterats internationellt under lång tid (se tex Wittman 1961, Rapoport 1961) och lyfts fram som en självklar del i det sociala arbetet (McCave & Rishel 2011; Marshall et al. 2011; Ruth et al. 2015).

Trots detta, har övergripande mål kring förebyggande socialt arbete i mindre utsträckning översatts i faktisk praktik (Eriksson 2024; McCave & Rishel 2011). Begränsade resurser tenderar att styra arbetet mot akuta fall och problem snarare än att arbeta förebyggande (Stepney 2014). Till detta kan kopplas en hög arbetsbelastning, en hög andel akuta ärenden, stor personalomsättning, effektiviseringskrav och en organisation präglad av kortsiktighet och ett individfokus snarare än samhällsfokus (Eriksson 2024). En annan orsak till bristen på förebyggande socialt arbete går att finna i en osäkerhet kring vad förebyggande arbete egentligen innebär, vilken effekt det kan ha och hur denna effekt skulle kunna mätas (Stepney 2014; Eriksson 2024). Det har saknats operationaliserade definitioner av vad prevention kan innebära (McCave et al. 2011) vilket har lämnat öppet för en lång rad förståelser av vad förebyggande innebär, på vilken nivå det sker och vad det syftar till.

¹ Förkortningen FBSA är ingen gängse använd förkortning, men används i denna artikel i för att förenkla läsningen.

Mot denna bakgrund är syftet med artikeln att undersöka hur det sociala arbetets aktörer förstår och förhåller sig till begreppet FBSA som det skrivs fram i utredningen *Hållbar socialtjänst - en ny socialtjänstlag* (SOU 2020:47), samt bedömer förutsättningarna för dess genomförande. Det gör vi genom att studera de remissvar till utredningen som nämner FBSA i sitt remissvar. Frågeställningarna är följande:

1. Hur förhåller sig aktörerna till utredningens förslag om FBSA?
2. I vilken utsträckning uppfattas FBSA som trovärdigt och betydelsefullt?

Med artikeln vill vi bidra med kunskap om huruvida FBSA som det skrivs fram i utredningen kan göra avtryck på det sociala arbetets praktik genom att legitimera nya arbetssätt och kunskapsstrukturer i socialt arbete. Vi använder ramanalys (Benford & Snow 2000) för att belysa hur förslag såsom FBSA blir möjliga och begripliga som lösningar på särskilda problem. En ramanalys kan visa i vilken mån lösningar framstår som betydelsefulla och trovärdiga hos aktörer samt i vilken mån aktörernas förståelse konvergerar eller divergerar med utredningens. En sammanfattande analys utifrån ramteori ger också en djupare förståelse för å ena sidan FBSAs förändrande potential samt å andra sidan vilka potentiella hinder som föreligger för att FBSA skulle ge det utslag som lagstiftaren och slutbetänkandet har i åtanke. I följande bakgrundsavsnitt beskrivs den övergripande ram inom vilken utredningens förslag om FBSA ska förstås inom. Därefter följer tidigare forskning, teoretiska utgångspunkter och metod. Våra resultat presenteras sedan genom tre teman och följs av en avslutande diskussion.

Bakgrund: Den politiska inramningen

2017 beslutar regeringen om en översyn av socialtjänstlagen med ambitionen att skapa en lagstiftning som främjar utvecklingen av effektiva och kunskapsbaserade insatser inom befintliga ramar. Uppdraget syftar till att utforma en socialtjänst som bidrar till social hållbarhet och med ett förebyggande perspektiv som ger människor lika möjligheter och rättigheter (Dir. 2017:39). En utgångspunkt för utredningen var att inte lägga kostnadsdrivande eller ambitionshöjande förslag (SOU 2020:47, s. 36). I denna artikel utgår vi från hur en förebyggande socialtjänst framställs i slutbetänkandet *Hållbar socialtjänst - en ny socialtjänstlag* (SOU 2020:47) där förebyggande socialt arbete bland annat lyfts fram som ett sätt att minska risken att sociala problem fördjupas, blir mer komplexa och medför ökade samhällskostnader. Receptet; att stärka det förebyggande arbetet skall således förstås som ett perspektivskifte i det

sociala arbetet – ett “förebyggande perspektiv” skall vara en integrerad del av allt ordinarie arbete inom socialtjänsten. Utredarna är här tydliga; den förebyggande ambitionen som funnits med i 1980 års socialtjänstlag har inte infriats - något som konstaterats redan 1994 i dåvarande Socialtjänstkommissionens översyn (SOU 1994:139). Utredningen framhåller att detta perspektiv regleras i och med den nya socialtjänstlagen – att det är förankrat både i en övergripande politisk strategi och lokala förutsättningar (SOU 2020:47, s. 370). En grundläggande aspekt som lyfts fram är att förebyggande arbete sker i samverkan mellan aktörer; det kan handla om samverkan mellan socialtjänsten och skolan för att förebygga våldshandlingar och missbruk, samverkan mellan socialtjänsten och Polismyndigheten är det brottsförebyggande arbetet för att förebygga gängkriminalitet, återfall i brott och våldsbejakande extremism, eller samverkan mellan socialtjänsten och Kronofogdemyndigheten för att förebygga avhysningar (SOU 2020:47, s. 373).

Det förebyggande arbetet kan enligt slutbetänkandet delas in i tre former – universell, selektiv och indikerad prevention. Universell prevention handlar om generella *främjande* insatser. Selektiv prevention riktar sig till grupper med en gemensam riskfaktor. Selektiv prevention är ett gruppinriktat arbete för att förebygga en potentiell negativ utveckling - målet är att förändra redan pågående problembeteende. Indikerad prevention är inriktat mot specifika individer med uppmärksammade problem. Ofta har dessa individer redan kontakt med socialtjänsten och gränsen mellan indikerad prevention och “tidig behandling” är svår att dra (SOU 2020:47, s. 371).

Utredningen (SOU 2020:47) återkommer till hur ett förebyggande perspektiv kan kopplas till olika former av strukturellt socialt arbete där det på ett övergripande plan kan handla om att förändra eller påverka de förutsättningar som påverkar framväxten av sociala problem. Bland exempel som nämns finns socialtjänstens delaktighet i samhällsplaneringen, som endast tycks ha förekommit i liten grad. Ett annat exempel är arbetet med sociala investeringar – grundat på antagandet att en tidig investering är samhällsekonomiskt lönsamt och innebär ett skifte från reaktiva till proaktiva insatser (Ibid, s. 378). Sammanfattningsvis kan sägas att ett “nytt” förebyggande arbete och perspektiv för socialtjänsten ramas in genom slutbetänkandet *Hållbar socialtjänst - en ny socialtjänstlag* (SOU 2020:47). Inramningen identifierar således ett problem; att socialtjänsten arbetar alldeles för akutorienterat, en lösning att man ska arbeta mer förebyggande och motiverar sedan detta perspektivskifte med en mängd argument – i grund och botten att FBSA kan ge samhällsekonomiska vinster.

Den svenska policyprocessen

Den svenska policyprocessen har en mängd steg och konkreta formaliserade processer. Vanligtvis uppkommer ett förslag från sittande regering om att tillsätta en utredning som utreder en specifik fråga. När utredningen är klar presenteras resultatet i form av ett betänkande, i vårt fall *Hållbar socialtjänst - en ny socialtjänstlag* (SOU 2020:47). Betänkandet skickas på remissrunda där myndigheter och organisationer får möjligheten att lämna synpunkter på regeringens förslag. Denna process har som syfte att främja deliberation i policyprocessen – trots att det är omdebatterat i vilken utsträckning dessa aktörer har makt att påverka besluten (SOU 1999:14; Berglöf et al. 2024). När remissinstanserna har sagt sitt upprättas i departementspromemoria och frågan behandlar vidare inom Regeringskansliet internt inom regeringen. Förslaget skickas sedan till Lagrådet som granskar förslaget utifrån en juridisk synvinkel och en lagrådsremiss skapas. När eventuella ändringar är gjorda, skapas en proposition som förs vidare till riksdagen. Riksdagen behandlar och diskuterar propositionen i relevant utskott som lämnar ett betänkande, som sedan genomgår en votering i plenum. I denna artikel är remissrundan central, då remissvaren är vårt empiriska material. Den svenska policymodellen har länge varit expertdriven, konsensusökande och präglad av en stark utredningstradition trots att den allmänna europeiska tendensen på senare år har gått mot ökad politisering och partistrategiska tendenser i utredningsförfarandet (Jacobsson et al. 2015; Börzel & Risse 2009). Det framgår också av lagrådsremissen *En förebyggande socialtjänstlag - för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter* (2024) att man mycket sparsamt kommenterat remissvarens kritik mot utredningen. Denna artikel anknyter således till det klassiska "implementeringsproblemet" som handlar om i vilken utsträckning den politiska styrningens intentioner förverkligas i praktik. Kort sagt kan man säga att lagstiftaren beslutar och remissinstanserna verkställer lagen. Studier av remissvar är därför särskilt intressant då de i regel består av sådana verkställande organisationer. Om vi får en inblick i hur väl den övergripande ramen kring FBSA resonerar med dessa aktörer kommer detta att påverka i vilken grad lagstiftarens intentioner kommer att verkställas. I teoriavsnittet utvecklas detta antagande ytterligare med hjälp av ramanalys.

Tidigare forskning

Forskning i socialt arbete har en relativt lång tradition av att studera hur idéer och begrepp lanseras och översätts i nya sammanhang. En del av denna översättningslitteratur har behandlat hur organisationsmodeller inspirerade av new public management

har översatts och behövt anpassas till dess institutionella sammanhang med varierande och ibland förvånande resultat (tex. Linde 2010; Lundström & Shanks 2013; Svanevie 2011). En annan del av denna litteratur kan kopplas till den idéinriktade vändningen (eng. the ideational turn) (Béland & Cox 2010) som inriktats på en politisk översättning där problemformuleringar och lösningsförslag möts och förverkligas under särskilda förutsättningar (tex. Johnson 2003; Jönson 2010). Precis som i vår artikel är denna litteratur relevant för att förstå hur lösningar i form av begrepp, policyer eller modeller, såsom FBSA, behöver kombineras med en lämplig problemformulering för att få gehör hos sina tänkta mottagare. Studiet av detta kan göras genom att studera aktörer som agerar i ett möjligheternas fönster (jfr. Kingdon 2003) och genom att studera hur aktörer "ramar in" ett budskap för att tilltala vissa målgruppers normer och värderingar (Nordesjö 2015). Detta är viktigt inte minst på det sociala arbetets fält där människobehandlande organisationer behöver anpassa sig till potentiellt motstridiga samhälleliga normer och styrsignaler (Hasenfeld 2010).

Ett lanserat begrepp som det ägnats särskilt intresse åt de senaste decennierna är evidensbaserad praktik (EBP). Svanevie (2011) menar att implementeringen av EBP i Sverige, i linje med översättningsidén, inte har varit en linjär process utan präglad av förhandlingar, anpassningar och variationer i lokala kontexter. Gegner, Righard och Denvall (2019) har visat hur vagheten i EBP skapar ett handlingsutrymme för inblandade aktörer som ska implementera begreppet. EBP kan förstås som en "tom signifikant" (Laclau 2005) – ett begrepp som är öppet för olika tolkningar och saknar en tydlig, fast betydelse. Liknande resultat lyftes av Denvall och Johansson (2012) som beskrev hur EBP uppfattades som tomt eller symboliskt och sakna förankring i det sociala arbetets praktik. Detta speglar en historia där staten genom olika former av styrning och meta-governance introducerar nya koncept i socialt arbete, vilket kan leda till spänningar mellan politiska ambitioner och professionell praktik (Denvall et al. 2022; Jacobsson & Meeuwisse 2018).

Mot denna bakgrund är det relevant att förstå preventionens roll inom socialt arbete för att förstå hur den kan översättas och ramas in. Som vi inledningsvis betonade är och har prevention varit ett viktigt mål inom socialt arbete. Även om det inte vara uttalat eller formulerat som sådant, beskrivs Jane Addams lokalbaserade ansats som preventiv då dess fokus på utbildning, rättshjälp, social delaktighet och reformarbete syftade till att förebygga sociala problem hos individer och i lokalsamhället. Socialarbetare har också länge tillämpat ett ekologiskt perspektiv där individ och omgivning ses i samspel, vilket gör professionen väl rustad att leda ett förebyggande arbetssätt (McCave & Rishel 2011). Men samtidigt som socialt arbete länge har betonat förebyggande insatser och strukturell välfärd, har fokus ofta varit på individuella lösningar

med betoning på diagnos och behandling (Ruth 2015). Denna paradox återspeglar enligt Ruth (2015) den medicinska modellens dominans samt professionaliseringens krav och marknadskrafter, vilket lett till att förebyggande och folkhälsoinriktat socialt arbete förblivit marginaliserat inom professionen. Eriksson (2024) menar att socialt arbete och folkhälsovetenskap har många beröringspunkter, då båda innefattar en praktik som syftar till social förändring och förbättring av människors hälsa, välmående och livschanser.

Relevant för att förstå FBSAs införande är också att begreppsparet förebyggande och prevention har en retorisk aspekt. Innebörden är att förebygga ett problem och därmed förhindra att dess negativa konsekvenser uppstår. Det vore med denna utgångspunkt mycket dumt att låta problem få bli till, och därför behöver vi ta itu med de förhållanden som får de att uppstå. I detta resonemang finns en allmängiltighet och en hänvisning till sunt förnuft som resonerar med en "kulturell logik" om framsteg och problemlösning samt den moderna välfärdsstaten (jmf Stepney 2014). Liknande resonemang har framförts i forskning som studerat implementeringen av preventivt socialt arbete. Anderberg, Forkby och Thelin (2022) undersökte exempelvis hur en idé om förebyggande socialt arbete för barn och unga (GIRFEC, *getting it right for every child*) låg rätt i tiden och frågar sig om det positiva mottagandet kan bero på att modellen kan uppfattas som ett hopp om återgång till den nordiska modellen och en tid och ett samhälle som präglades av sammanhållning. Förebyggande aktualiseras också inom ramen för en studie om sociala investeringar där argumentationen beskrivs bygga på en logik där det är både moraliskt och ekonomiskt riktigt att förebygga sociala problem och inte bara "släcka bränder" i efterhand (Nordesjö 2025).

Sammanfattningsvis har vi lyft fram forskning om hur begrepp såsom EBP har översatts och införts i socialt arbete och forskning om hur idén om förebyggande innehåller både kärnvärden för socialt arbete, samt retoriska aspekter som är relevanta att ha i åtanke när vi studerar hur aktörer förhåller sig till FBSA.

Teori: ramanalys och magiska begrepp

En viktig del för att lyckas med implementeringen av nya begrepp är att göra det som sprids trovärdigt och relevant för mottagaren. I den här artikeln använder vi ramanalys för att undersöka hur det sociala arbetets aktörer förstår och förhåller sig till begreppet FBSA samt bedömer förutsättningarna för dess genomförande. Denna teoretiska inriktning handlar om att studera hur "ramar" skapas och sprids för en verklighet inom vilken vissa lösningar såsom politiska förslag, blir möjliga och begripliga. Ramana-

lysen är del av den "argumentativa vändning" som företrätts av bland andra Stone (2012) samt Fischer and Forrester (1993) - en utveckling som i övergripande termer kommit att belysa *framing* och narrativitet som centrala begrepp i förståelsen av policyprocessen (van Hulst et al. 2024). Ramanalys har bland annat använts för policyanalys (van Hulst & Yanow 2014), social mobilisering (Snow et al. 1986) och spridning och implementering av organisationsmodeller. Dess fokus på sambandet mellan problem och lösningar kopplar den också till studiet av konstruktionen av sociala problem (se till exempel Jönson 2010). Grundläggande inom detta perspektiv är att sociala och politiska problem inte finns "därute" - de är inte naturligt givna, utan politiska aktörer är medskapare till att definiera sådana problem och lösningar (Daviter 2011).

Goffman (1974) såg ramen som en lins genom vilken man uppfattar och tolkar världen; ett tolkningsschema som gör det möjligt för en aktör att förstå, identifiera och kategorisera händelser både inom sitt eget livsrum och i en bredare kontext. Ramen belyser hur mening konstrueras kollektivt, interaktivt och strategiskt. Inom social mobiliseringsteori förstås ramar som handlingsinriktade uppsättningar av mening och övertygelse som legitimerar en social rörelses agerande, som uppstår genom en interaktiv förhandling mellan aktörer (Benford & Snow 2000). Ramar kan därför även ses som strategiska, eftersom de utformas för att inkludera eller exkludera vissa aktörer i syfte att driva förändring (till exempel Cornelissen & Werner 2014). Också inom policylitteraturen lyfts att politiska aktörers medvetenhet om inramningsprocessens betydelse gör att aktörer strategiskt försöker påverka ramar. Vi förstår således politiska aktörers praktik som reflexiv och medveten om processen i sig. Strategiskt beteckande kan därför vara att inlemma specifika begrepp i existerande problem för att "rama om" eller påverka en viss problemformulering (Rein & Schön 1996).

Vi ser ramen om FBSA utifrån tre centrala inramningsprocesser: problem-, lösnings- och motiveringsinramning. I *probleminramningen* återfinns beskrivningar av problemet som ska lösas, hur problemet uppstått, samt av vad eller vem som är orsaken till problemet. I *lösningsinramningen* återfinns en beskrivning av lösningen på problemet - i detta fall FBSA. Lösningen kan behöva teoretiseras och kontrasteras i förhållande till tidigare lösningar för att vinna legitimitet, samt anknyta till normer och intressen hos dem man vill mobilisera. I *motiveringsinramningen* beskrivs lösningens syfte, normativa motivering och långsiktiga vinster.

Inramningsprocesser förstås således som analytiska verktyg för att rekonstruera en FBSA-ram och hur den finner *resonans* med remissinstanserna. Vi ser i denna mening FBSA-ramen som en ram som ska mobilisera aktörer till idén om förebyggande socialt arbete. Vi beskriver två kriterier för att undersöka hur en ram kan finna resonans och

acceptans hos tilltänkta allierade (Benford & Snow 2000). Ramen behöver för det första vara *trovärdig*. Det bedöms utifrån hur logiskt sammanhängande ramens olika processer är, eller om det finns uppenbara motsägelser mellan exempelvis problem och lösningsinramning. En ram blir empiriskt trovärdig genom att den överensstämmer med det som sker och erfars i aktörernas livsvärld. Trovärdighet bygger också på att ramens upphovspersoner är trovärdiga. Ramen behöver för det andra vara *betydelsefull* för att resonera med andra aktörer. Dess värden och föreställningar behöver vara centrala för aktörernas egen verklighet. En närliggande aspekt är att ramen behöver vara jämförbar erfarenhetsmässigt. Den behöver resonera med aktörers personliga erfarenheter och vardagspraktik och inte vara abstrakt och distanserad. En tredje aspekt är att ramen ska vara narrativt trovärdig. Ramen behöver resonera med en grupps kulturella myter, berättelser eller ideologier.

Här finns en koppling till Pollitt och Hupe (2011) idé om ”magiska begrepp” – begrepp som befinner sig på en hög abstraktionsnivå och därmed kan tillämpas i olika sammanhang utan krav på någon specifik definition. Begreppen har en positiv normativ laddning vilket gör dem svåra att ifrågasätta. De erbjuder också lösningar på komplexa problem genom att hantera dilemman och motsättningar. Deras vaghet gör att de kan användas inom olika områden, vilket ökar deras attraktionskraft. Överlag återspeglar de magiska begreppen en modern syn på framsteg där idéer om organisering inte hör till en ideologi utan erbjuder övergripande värdeneutrala lösningar för framsteg.

Metod och material

Ett ramanalytiskt angreppssätt handlar om att tolka, beskriva och analysera andra aktörers tolkning av ett fenomen (Yanow 2000; Bevir & Blakeley 2018). Våra frågeställningar har som syfte att undersöka aktörernas (remissinstansernas) egna tolkningar, reaktioner på och förståelse av FBSA som de beskrivs i slutbetänkandet. Dataanalysen har utgått från 92 remissvar från aktörer som berört FBSA, utifrån de 157 remissvar som funnits tillgängliga på Regeringens hemsida. Regeringskansliet adresserar i sitt remissbrev 176 instanser (Regeringskansliet 2020) vilket visar att det stora flertalet av de tillfrågade remissinstanserna har yttrat sig och en majoritet av dessa har skrivit om FBSA. En ramanalys är i grunden ett tolkande arbete. Vi har valt att fokusera på hur aktörerna tolkar och förstår - i vilken mån FBSA tycks ”resonera” med aktörernas egen förståelse. Vi använder ramanalys som ett konceptuellt och metodologiskt verktyg (van Hulst et al. 2024) för att förstå hur ramar växer fram som domi-

nanta sätt att förstå saker på. Hur väl aktörernas eget sätt att överlappa/konvergera med regeringens övergripande ram visar hur väl den övergripande ramen "resonerar". I vilken utsträckning ramen resonerar bör ge en fingervisning både om i vilken mån aktörerna är i konflikt med lagstiftaren, samt i vilken mån de har möjlighet och vilja att uppnå lagstiftarens mål. Denna inneboende spänning är den främsta anledningen till att vi valt att se på just remissvar - för att fokusera på den potentiella spänningen mellan lagstiftarens mål och de som är föremål för förändringen och som faktiskt ska förverkliga den.

För att ta reda på hur remissinstanserna förhåller sig till den ram som presenteras i slutbetänkandet har alla 157 remissvar laddats ned och behandlats i NVivo 15. För att få fram de avsnitt i remissyttrandena som relaterade till FBSA, gjordes en ordsökning på "förebygg" i Nvivo. Där sökningsfrasen har förekommit har vi klippt ut större omgivande stycken av text för att se hur remissinstanserna skriver fram och förhåller sig till FBSA, ibland på flera ställen i samma remissvar. För att strukturera upp materialet delades det upp i åtta aktörskategorier baserat på organisationstyper, trots att ingen jämförande analys gjordes mellan kategorier. Våra kategorier är: kommuner (27), universitet (4), övriga statliga myndigheter (14), regionala organisationer (6), fackliga organisationer (4), arbetsgivarorganisationer (3), civilsamhällesorganisationer (28) och övriga² (3). Totalt analyserades 92 remissvar.

Sökningen på "förebygg" i Nvivo sorterade bort alla remissvar som inte använt specifikt detta begrepp. Trots bortfallet har vi har ansett att detta har varit ett godkänt och rimligt urval för att besvara vår frågeställning och har således inte valt att inkludera andra sökningar på "prevention" eller "preventivt". Vi bör även ha med oss att, trots att den förebyggande aspekten är en framträdande aspekt i den nya socialtjänstlagen, har remissinstanserna möjlighet att fritt lyfta vad de anser är viktigt - så bevisligen har vissa valt att inte skriva någonting om detta. Gruppen som inte nämner "förebygg" är jämnt fördelad över alla aktörskategorier. En närläsning av ett mindre antal remissvar från denna grupp signalerar att de använt sitt yttrande till att diskutera andra frågor än förebyggande socialt arbete.

För att garantera en konsistens i analys och kodning valde vi att arbeta fram en kodningsmatris som på ett relevant sätt kunde motsvara vår frågeställning. Utklippta textstycken som omgivit remissvarens bearbetning av begreppet FBSA har lästs i sin helhet och kodats i förhållande till kategorierna "problem", "lösning" och "motive-ring". Kategorierna var teoretiskt förutbestämda men prövades också empiriskt genom en iterativ process för att säkerställa tillförlitlighet i kodningen mellan författarna. Vi

² I denna kategori valde vi att lägga aktörer som vi ansåg inte passade i någon annan av aktörskategorierna, totalt tre stycken; Sveriges advokatsamfund, Stiftelsen allmänna barnhuset och Varbergs tingsrätt.

kodade fem remissvar var för att sedan jämföra resultaten och testa matrisen. Matrisen presenteras nedan i tabell 1.

Tabell 1. Kodningsmatris.

Aktör	Problem Hur ställer sig aktören till de problem som utredningen menar ska lösas genom FBSA?	Lösning Hur ställer sig aktören till FBSA som en lösning som den presenteras i utredningen?	Motivering Hur ställer sig aktören till de i utredningen föreslagna vinsterna / motiveringen till FBSA?
--------------	---	---	---

Analysen gjordes sedan om från början där vi utgick från olika aktörskategorier och där vi fördelade kodningen mellan oss författare. Resultat och analys har skrivits gemensamt efter diskussioner och presentation av resultatet. Att dela upp kodningen efter aktörskategorier har varit ett metodologiskt praktiskt sätt att koda materialet. Kodningen har sedan utgått från ett övergripande analytiskt fokus som grundat sig i frågeställningarna och analytiska kategorier (problem, lösning, motivering) snarare än aktörskategorierna. En jämförelse mellan aktörskategorier har inte varit fokus för undersökningen och har inte rymts inom artikeln.

Artikels text är producerad av författarna själva och författarna tar fullt ansvar för den skrivna texten. AI-verktyg (ChatGPT Professional 4o) har använts under processens gång, dock ej i syfte att generera text. AI-verktyget har använts som bollplank i början av processen för att utveckla idéer tidigt i skrivprocessen. AI-chattverktyget har använts för att diskutera teorier och infallsvinklar i artikels konceptualiseringsfas. Författarna är väl medvetna om de risker AI-användning medför och har således beaktat EU kommissionens och Vetenskapsrådets riktlinjer om generativ i AI forskning (EU Commission 2025; Åkerman 2024). Författarna har förhållit sig specifikt kritiska gentemot AI-verktygets risker för hallucination inom stora språkmodeller (jmf. Kalai et al. 2025).

Resultat och analys

I detta avsnitt presenterar vi vår analys av de 92 remissvar som nämner FBSA. Analysen bygger på en tematisering där vi identifierat tre återkommande och betydelsebärande teman i hur aktörer förhåller sig till förebyggande socialt arbete (FBSA):

(1) *ett betydelsefullt perspektivskifte*, (2) *bristande organisatoriska resurser minskar trovärdighet* och (3) *otydlig organisering av FBSA minskar trovärdigheten*.

Ett betydelsefullt perspektivskifte

Få aktörer ifrågasätter ett starkt fokus på FBSA. Tvärtom råder bred konsensus om att socialtjänsten bör jobba mer förebyggande. FBSA framställs som effektivt, resurssnålt och i linje med vad vi kan kalla en samhällsekonomisk avkastning - både ur ett ekonomiskt och socialt perspektiv. Detta illustrerar hur FBSA uppvisar kännetecken av vad Pollitt och Hupe (2011) benämner som ett "magiskt begrepp": ett abstrakt och positivt laddat begrepp som är svårt att ifrågasätta och som framstår som en självklar lösning på komplexa problem. Samtidigt vilar denna konsensus på en grundläggande "kulturell logik" (jmf. Stepney 2014) om att sociala problem förstärker varandra och därför bör adresseras tidigt. Av detta följer antagandet att tidiga insatser minskar arbetsbördan, skapar effektivitet och frigör resurser, vilket visas i följande utdrag.

Gävle kommun ser positivt på att utredningen lyfter en mer förebyggande inriktning inom socialtjänsten. Tidiga och förebyggande insatser kan bidra till att mer ingripande insatser skjuts fram eller i bästa fall förhindras (Remissvar Gävle kommun, 2021:1)

Vi i Verdandi är positiva till införandet av ett förebyggande perspektiv som ett av socialtjänstens mål. Detta är en förutsättning för en hållbar socialtjänst (Remissvar, Verdandi, 2021:1)

Vårdföretagarna välkomnar utredningens ambition att socialtjänsten ska arbeta mer förebyggande [...] eftersom en sådan kostnadsökning totalt sett leder till en besparing för stat och kommun (Remissvar Vårdföretagarna, 2021:1)

Detta perspektivskifte tycks inte handla om FBSA som en ny arbetsmetod, utan ett nytt sätt att tänka om socialt arbete och socialtjänstens uppdrag. Perspektivskiftet utgår enligt denna analys utifrån tre centrala faktorer inom socialt arbete; det första är att gå från reaktivt till proaktivt arbete, vilket exemplifieras i citatet nedan:

Socialtjänsten behöver bli mer proaktiv och mindre reaktiv och uppfattas som tillgänglig för den som behöver stöd och hjälp. (Remissvar, Föreningen Sveriges Socialchefer, 2021: 2)

Den andra är att gå från att gå från utredningar och bistånd till att jobba mer med tillgängliga insatser – att förbättra socialtjänstens tillgänglighet brett, vilket exemplifieras av citatet nedan:

Utredningen föreslår att socialtjänsten ska ha möjlighet att ge insatser utan föregående behovsprövning. På så sätt kan enskildas delaktighet och självbestämmande öka, såväl som det förebyggande arbetet stärkas. (Remissvar, Skyddsvärnet, 2021: 4)

Den sista delen i dessa perspektivskifte är att gå från individ, till struktur och samverkansfokus.

Det förebyggande arbetet bör genomsyras av att det även ska gälla samverkan med andra aktörer. Vi vill poängtera att hälsofrämjande insatser, samverkan mellan socialtjänst, andra kommunala verksamheter och idéburna organisationer ger positiv effekt. (Remissvar, Famna och forum, 2021: 4)

Dessa tre faktorer utgör ett perspektivskifte som många aktörer beskriver som betydelsefullt och relevant. Flertalet aktörer instämmer i ramens problemformulering – att man i nuläget är otillgänglig, reaktiv och individcentrerad. Aktörer påtalar vikten av detta perspektivskifte samtidigt som man i mångt och mycket nyanserar det genom att inte sällan framhålla vad man redan gör som svarar mot dessa faktorer. Perspektivskiftet framstår utifrån empirin som den minsta gemensamma nämnare kring vad FBSA “är” eller “innebär” för aktörerna. De konsensusorienterade svaren indikerar att ramen upplevs som relevant och meningsfull; de finner betydelsefulla begrepp inom ramen för att beskriva nuvarande utmaningar i det sociala arbetet och hur detta skifte är ett svar på sådana utmaningar. Detta förstärker bilden av FBSA som ett magiskt begrepp (Pollitt & Hupe 2011) där dess abstrakta och positivt laddade karaktär gör det möjligt att samla aktörer kring en gemensam reformidé.

Sammanfattningsvis förstår aktörerna i remissvaren detta perspektivskifte som betydelsefullt – ett av två kriterier för en ”resonerande” ram. FBSA kan därmed förstås som ett önskvärt framtida tillstånd som påverkar aktörernas sätt att beskriva och resonera kring deras verksamhet och praxis. FBSA framstår som en påbjuden omorientering av det sociala arbetet där FBSA retoriskt legitimeras (jmf. Benford & Snow 2000) och ställs i kontrast till befintliga resurskrävande praktiker inom det sociala arbetet. Detta gör att perspektivskiftet i nuläget är en symbol för en reformvilja snarare än en vägledning för faktisk förändring. I denna bemärkelse fungerar FBSA som ett magiskt begrepp (Pollitt & Hupe 2011), dess höga abstraktionsnivå och positiva normativa laddning gör det svårt att ifrågasätta, samtidigt som dess vaghet möjliggör rörlighet mellan olika organisatoriska domäner och tolkningar.

Bristande organisatoriska resurser minskar trovärdighet

Remissvaren visar en bred konsensus kring vikten av ett nytt förebyggande perspektiv för socialtjänsten. Samtidigt framträder spänningar kopplade till kommunernas möjligheter att realisera FBSA i praktiken. Två centrala områden gäller ekonomiska faktorer samt kompetenshöjande insatser.

I förhållande till ekonomiska faktorer instämmer flertalet aktörer i ramens problembeskrivning. FBSA ses som betydelsefullt genom att bidra med en långsiktig samhällsekonomisk lösning (jmf Benford & Snow 2000). Följande formuleringar illustrerar detta:

Uppsala kommun håller med om att förebyggande insatser som är framgångsrika bör ge samhällsekonomiska vinster och minskade kostnader på sikt. (Remissvar, Uppsala kommun, 2021:9)

I förlängningen leder ökat förebyggande arbete till minskat mänskligt lidande och kostnadsbesparingar för samhället. (Remissvar, Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor, 2021:9)

Parallellt finns en spänning mellan de långsiktiga ekonomiska vinster som FBSA förväntas ge och hur aktörerna uppfattar att FBSA-ramen hanterar ekonomiska resurser i ett kortsiktigt perspektiv. Det handlar dels om att utredningen inte har fått

lägga förslag som leder till ökade kostnader eller ambitionshöjningar, dels om att den inte tillräckligt har beaktat och utrett initiala kostnadsökningar, en så kallad kostnadspuckel. Flera aktörer pekar på att en implementering av FBSA kan innebära ökade kostnader för kommunerna, åtminstone under en omställningsperiod. Om detta inte tas med i beräkningen riskerar kommunerna att behöva välja mellan att satsa på att utveckla FBSA eller att hantera akuta insatser. Därmed framstår FBSA som otillräckligt utredd, vilket undergräver dess trovärdighet (jfr Benford & Snow 2000). Vissa aktörer lyfter samtidigt att konsekvenserna av en sådan prioriteringsproblematik ytterst kan komma att drabba samhällets mest utsatta grupper:

Vi ser en risk att dessa förändringar skapar behov för socialtjänsten att prioritera mellan förebyggande insatser och mer akuta insatser. Ytterst riskerar detta att slå mot de allra mest utsatta grupperna i samhället som redan idag har svårt att få tillgång till det offentliga insatser. (Remissvar, Sveriges Stadsmissioner 2021:2)

Kompetenshöjande insatser framhålls av flera aktörer som avgörande för att FBSA ska kunna förverkligas i praktiken. Flertalet aktörer visar hur FBSA-ramen inte i tillräckligt hög grad beaktat att kommunerna kommer behöva tillsätta organisatoriska resurser i form av exempelvis tid för utbildning och utvärdering för att bygga en kunskapsbaserad socialtjänst. Att dessa faktorer inte adresserats i utredningen riskerar att ytterligare minska ramens trovärdighet. Följande resonemang illustrerar exempel på detta:

När det förebyggande arbetet förtydligas i lagstiftningen behöver socialtjänsten och dess medarbetare tillgång till bästa tillgängliga kunskap kring det förebyggande arbetet. Vision anser att Socialstyrelsen kunskapsuppdrag gällande det förebyggande arbetet särskilt ska förtydligas. (Remissvar, Vision 2021:5)

Sammanfattningsvis brister FBSA-ramens trovärdighet eftersom utredningen inte i tillräcklig utsträckning beaktat det faktiska behovet av förstärkta organisatoriska resurser. För att kommunerna ska kunna omsätta lagförslaget i praktiken krävs mer än goda intentioner – det krävs extra resurser i form av ekonomi, tid och kompetens. Flera aktörer visar hur dessa grundläggande resurser är en förutsättning för att lagförslaget

ska ses som realistiskt och för att kommunerna att implementera och mobilisera FBSA på ett hållbart sätt.

Otydlig organisering av FBSA minskar trovärdigheten

Det tredje temat rör hur FBSA ska organiseras. Trots att FBSA uppfattas som betydelsefullt finns invändningar mot dess organisering som undergräver trovärdigheten. Två invändningar är en *tydligare ansvarsfördelning och stärkt samverkan* samt *riskerna med en ramlag*. Den första invändningen rör möjligheten att bedriva ett effektivt och långsiktigt förebyggande arbete, inte minst då utredningen föreslår ett utökat kommunalt planeringsansvar för alla invånare. Men utan tydliga roller i den samverkan som krävs mellan aktörer uppfattas förslaget som svårt att realisera. Bland svaren finns förslag på att samordningen lyfts upp till kommunstyrelsen (Remissvar, Skellefteå kommun) och att ett lagstadgat samverkansansvar införs för alla berörda myndigheter (Remissvar, Stiftelsen Allmänna Barnhuset). Huvudmännens uppdrag måste exempelvis klargöras:

Kommunens planering av insatser till enskilda kommer framför allt att kräva gemensamma analyser och prognoser tillsammans med regionerna för olika målgrupper. Det förutsätter en tydlig ansvarsfördelning mellan huvudmän, i annat fall riskerar den enskilde att drabbas (Remissvar, Region Värmland 2021:5).

Utredningen aktualiserar därmed flera frågor om hur ansvar och roller kan tydliggöras. Den andra invändningen handlar om en oro för risker med ramlagen som innebär ett stort tolknings- och handlingsutrymme för kommunerna. Här föreslås en tydligare definition av förebyggande perspektiv skulle göra att FBSA blir mer förpliktigande och gränserna för socialtjänstens ansvar tydligare (Remissvar, Malmö stad, se också Remissvar, Brottsofferjouren). Risken är annars att en ramlag kan leda till en ökad ojämlikhet i fråga om sociala insatser mellan kommunerna. Bristande resurser kan leda till att man bedriver minsta möjliga insats inom ramen för sitt handlingsutrymme, vilket skulle undergräva lagens intention. Denna invändning lyfts framför allt fram av civilsamhällets organisationer såsom Famna, Röda Korset och Rädda barnen:

Risken är att dessa förändringar istället medför en försämring av förmågan hos socialtjänst och kommun att prioritera mellan förebyggande insatser och insatser av mer akut karaktär. Ytterst skulle detta slå mot utsatta människor i behov av stöd, samtidigt som det skulle innebära en allvarlig risk för ansvarsförskjutning i samhällskontraktet. Redan idag vet vi att civilsamhällets organisationer, de idéburna välfärdsaktörerna, tar ett mycket stort ansvar för samhällets mest utsatta. (Remissvar, Famna och Forum 2021:2).

Utredningen skapar därmed en förnyad diskussion om ramlagars implikationer för ojämlikhet mellan kommuner. Mot bakgrunden att FBSA ses som en betydelsefull idé, pekar de två invändningarna på en bristande trovärdighet i ramen då den inte speglar de villkor som aktörerna arbetar under. Det minskar ramens *empiriska trovärdighet* eftersom den upplevs som svår att genomföra i praktiken. Ramen brister också i *logisk konsistens* och i *upphovspersonens trovärdighet* då den lyfter fram FBSA utan att begripliggöra eller redogöra för ansvarsfördelningen mellan aktörer i den samverkan som aktörerna ser framför sig. Också detta undergräver ramens trovärdighet (Benford & Snow 2000).

Sammanfattning

FBSA är betydelsefullt – dess problem, lösnings- och motiveringsinramning talar till aktörernas värden där socialt arbete ska vara en förebyggande kraft. En annan aspekt av ramens betydelsefullhet är att den resonerar med aktörernas vardagspraktik där ett förebyggande arbete ses som något man egentligen vill arbeta mer med men som inte sällan får läggas åt sidan för att fokusera på akuta ärenden (jfr. Benford & Snow 2000). FBSA resonerar också med ett narrativ och en kulturell logik (Stepney 2014) där det går att förhindra sociala problem innan de uppstår med vissa tekniker. Samtidigt visar vår analys på en bristande trovärdighet gällande flera aspekter av FBSA. Begreppet är vagt och det finns en diskrepans mellan de problem som FBSA ska åtgärda, och som aktörerna till stor del delar, och den lösning som presenteras. FBSA har ekonomiska implikationer som inte adresseras på ett tillfredsställande sätt och dess organisering upplevs svår att genomföra i praktiken. Analysen pekar därför på att där FBSA-ramen är betydelsefull, är den samtidigt föga trovärdig i nuvarande form. I denna mening liknar FBSA mer ett magiskt koncept än en realiserbar ansats (Pollitt & Hupe 2011). Dess attraktionskraft ligger i dess abstraktion och positiva normativa laddning, men

just dessa egenskaper begränsar dess användbarhet. I vår avslutande diskussion diskuterar vi vad detta innebär för den fortsatta implementeringen.

Diskussion

Det framstår som tydligt att FBSA är något som är angeläget för många aktörer – en målsättning som funnits historiskt, men som inte realiserats i betydande mån (Eriksson 2024; McCave & Rishel 2011). Det är även tydligt hur FBSA förankras i den övergripande ramen kring sociala insatser – en slags investerings och avkastningslogik – vilket även belyser hur en ekonomisk rationalitet är närvarande i diskursen om socialt arbete. Logiken kring att sätta in insatser innan problemen växt sig större resonerar hos aktörerna, det skapar förutsättningar för en bred mobilisering för de som ska arbeta med förebyggande arbete, vilket antas ge en samhällsekonomisk vinst på sikt. Denna logik är dock beroende av inte bara betydelsefullhet utan även trovärdighet. Benford och Snow (2000) hävdar att ramar resonerar när de både är betydelsefulla och trovärdiga, vilket är grundläggande för gemensamt handlande. Omvänt betyder detta att om en ram inte resonerar, skapas ingen grund för gemensamt handlande. Således kan FBSA även förstås som ett ”magiskt begrepp” (cf. Politt & Hupe 2011) – ett begrepp med normativ attraktionskraft, hög abstraktionsnivå, där lösningen på komplexa problem framstår som enkel. Analysen visar även att trots att aktörer i mångt och mycket är ense om relevansen, lyfter flertalet aktörer att de efterfrågar förtydliganden kring ”hur” detta ska genomföras, vilket vi förstår som att ramen saknar trovärdighet.

I detta ser vi en tydlig risk för konflikter, motstånd och särkoppling mellan lagstiftarens intentioner och det praktiska arbetet – ett väl belagt fenomen inom organisationsforskningen (se Meyer och Rowan 1977; Brunsson 2019; Boxenbaum & Jonsson 2017). Detta kan komma att skapa utmaningar för realiseringen av FBSA på det sociala arbetets fält och i värsta fall främst påverka hur organisationer beskriver sitt arbete snarare än hur de bedriver det. Då vi finner att FBSA framstår som betydelsefullt, men då en mängd aktörer ifrågasätter att resurser, styrning och vaghet i begreppet återstår, signalerar detta snarare en diskursiv förskjutning snarare än en praktisk.

Vi ser också paralleller till lanseringen av EBP som också har beskrivits som ett vagt begrepp (Gegner et al. 2019) som behövs fyllas med ett innehåll (Denvall & Johansson 2012). Denna vaghet har naturligtvis en funktion i implementeringen av politiska och administrativa begrepp som syftar till att mobilisera aktörer – de ska vara elastiska och inkludera en bred skara aktörer under samma flagg. Samtidigt inrymmer begreppet en mängd motsättningar. Gegner (2023) hävdar att vaghet och oklarhet kan

konkretiseras i de lokala praktikerna, vilket skapar ett kollektivt ägande där styrningen förkroppsligas genom utvecklingsledares handlingsutrymme. En alternativ läsning av styrningen av FBSA är att den riskerar internalisera organisatorisk skuld. Idealet kring FBSA framstår som ouppnåeligt utan relevanta resurser och tydlig styrning. Detta riskerar därför att skapa intra-organisatoriska konflikter mellan organisatorisk "självbild" och ett ouppnåeligt ideal hos aktörer verksamma inom socialt arbete.

Denna artikel konstaterar att trots lagstiftarens ökade fokus på FBSA tycks inte detta ökande fokus motsvaras av en realpolitisk höjd ambitionsnivå. Den relativa konvergensen – att flertalet aktörer håller med om ett ökat fokus på FBSA – motsvaras av en minst lika hög divergens och ifrågasättande; vaghet i begreppet, otydlighet i styrningen och avsaknaden av resurser och kompetens – som flertalet aktörer lyfter fram – bäddar inte för goda förutsättningar för att ge ett bestående avtryck på det sociala arbetets fält annat än diskursivt. Dock är dessa resultat givetvis preliminära och i en tidig del av implementeringsprocessen. Det återstår att se vilken effekt denna lagändring faktiskt får på det sociala arbetets fält. Framtida forskning om FBSA kan fokusera på begreppets översättning i lokal praktik och förutsättningarna för dess implementering, men också hur praktiker, rutiner och arbetssätt förändras som ett resultat av ett mer förebyggande fokus.

Referenser

- Akademikerförbundet, S. S. R. (2017). *Etik i socialt arbete: Etisk kod för socialarbetare*.
<https://akademssr.se/dokument/etik-i-socialt-arbete-pdf>
- Anderberg, M., Forkby, T. & Thelin, A. (2022). A pendulum swing in child welfare policy—the case of implementing GIRFEC in Sweden. *Nordic Social Work Research*, 12(4), s. 578–591. doi: 10.1080/2156857X.2020.1823874
- Béland, D. & Cox, R. H. (Eds.). (2010). *Ideas and politics in social science research*. Oxford University Press.
- Benford, R. D. & Snow, D. A. (2000). Framing processes and social movements: An overview and assessment. *Annual review of sociology*, 26(2000), s. 611–639. <https://www.jstor.org/stable/223459>
- Berglöf, E., Settergren, O. & Sundström, G. (2024). *På upplyst grund – en ESO-rapport om myndigheternas remissarbete* (ESO 2024:5). Tillgänglig:
https://eso.expertgrupp.se/rapporter/2024_5_pa_upplyst_grund/ (hämtad 2026-01-26).
- Bevir, M. & Blakely, J. (2018). *Interpretive Social Science: An Anti-Naturalist Approach* (1:a uppl.). Oxford University Press. doi:10.1093/oso/9780198832942.001.0001
- Boxenbaum, E. & Jonsson, S. (2017). "Isomorphism, Diffusion and Decoupling: Concept Evolution and Theoretical Challenges." *The Sage Handbook of Organizational Institutionalism* 2: s. 79–104.
<https://research.cbs.dk/en/publications/isomorphism-diffusion-and-decoupling-concept-evolution-and-theore>
- Brunsson, N. (2019). *The Organization of Hypocrisy: Talk, Decisions and Actions in Organizations*. Copenhagen Business School Press.
- Börzel, T. A. & Risse, T. (2009). Revisiting the Nature of the Beast – Politicization, European Identity, and Postfunctionalism: A Comment on Hooghe and Marks. *British Journal of Political Science*, 39(1), s. 217–220. doi: 10.1017/S000712340800046X
- Cornelissen, J. P. & Werner, M. D. (2014). Putting framing in perspective: A review of framing and frame analysis across the management and organizational literature. *Academy of Management Annals*, 8(1), s. 181–235. doi: 10.1080/19416520.2014.875669
- Daviter, F. (2011). *Policy Framing in the European Union*. Palgrave Macmillan. doi: 10.1057/9780230343528
- Denvall, V. & Johansson, K. (2012). "Kejsarens nya kläder – implementering av evidensbaserad praktik i socialt arbete". *Socialvetenskaplig tidskrift*, 19(1), s. 26–45. doi: 10.3384/SVT.2012.19.1.2453
- Denvall, V., Nordesjö, K. & Johansson, K. (2022). Metagoverning social work knowledge structures. *Nordic Social Work Research*, 12(5), s. 808–822.
<https://doi.org/10.1080/2156857X.2021.1893210>

- Dir. 2017:39. *Kommittédirektiv. Översyn av socialtjänstlagen*. Stockholm: Socialdepartementet.
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2017/04/oversyn-av-socialtjanstlagen/>
- Eriksson, M. (2024). En folkhälsovetenskaplig preventionsapproach: ett sätt att stärka kunskapsbasen om förebyggande socialt arbete och en förebyggande socialtjänst?. *Socialmedicinsk tidskrift*, 101(4-6), s. 511–530. doi: 10.62607/smt.v101i4-6.32869
- Eriksson, L-E., Lemne, M. & Pålsson, I. (1999). *Demokrati på remiss* (Demokratiutredningens skrift nr 30; SOU 1999:14). Tillgänglig:
<https://www.regeringen.se/contentassets/94ef94e68c484a5eb1e87bb2d50d63d4/demokrati-pa-remiss> (hämtad 2026-01-26)
- EU Commission. (2025). *Living Guidelines on the responsible use of generative AI in research*, Directorate General for Research and Innovation, Brussels.
- Fischer, F. & Forester, J. (1993). *The Argumentative turn in policy analysis and planning*. Duke University Press.
- Gegner, H., Righard, E. & Denvall, V. (2019). Otydlighetens betydelse: de regionala utvecklingsledarna och evidensbaserad praktik inom den sociala barn-och ungdomsvården. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 26(2), s. 153–172. doi: 10.3384/SVT.2019.26.2.3084
- Gegner, H. (2023). *Statlig kunskapsstyrning – regionala utvecklingsledare i styrning av socialtjänstens barnavård*. Doktorsavhandling, Institutionen för socialt arbete, Malmö Universitet.
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1741858/FULLTEXT01.pdf>
- Goffman, E. & Kihm, A. (1974). *Les rites d'interaction*. Paris: Ed. de minuit.
- Hallgren, S. & Fungmark, J. (2023). Preventivt arbete med barn och unga – allas ansvar? Forkby, T., Enell, S. & Thulin, J. (red.). *Prevention med barn och unga: Teori och praktik för socialt och pedagogiskt arbete*. Studentlitteratur.
- Hasenfeld, Y. (Ed.). (2010). *Human services as complex organizations*. Sage.
- Hultqvist, S. & Lundälv, J. (2024). Från en historisk förebyggande kongress till vår tids förebyggande socialpolitik: -om akuta vis à vis förebyggande insatser. In Swärd, H. & Panican A. (red.) *Akilles-hälar i välfärd, socialpolitik och socialt arbete* (s. 69–88). Studentlitteratur.
- Jacobsson, B., Pierre, J. & Sundström, G. (2015). *Governing the embedded state: the organizational dimension of governance*. Oxford University Press. doi: 10.1093/acprof:oso/9780199684168.001.0001
- Jacobsson, K. & Meeuwisse, A. (2018). “State governing of knowledge” – constraining social work research and practice. *European Journal of Social Work*, 23(2), s. 277–289. doi: 10.1080/13691457.2018.1530642
- Johnson, B. (2003). *Policyspridning som översättning: den politiska översättningen av metadonbehandling och husläkare i Sverige*. Doktorsavhandling, statsvetenskapliga institutionen, Lunds Universitet
<https://www.lu.se/lup/publication/8b95aac9-34d3-437a-844e-883ea36d6437>.
- Jönson, H. (2010). *Sociala problem som perspektiv. En ansats för forskning & socialt arbete*. Liber.
- Kalai, A. T., Nachum, O., Vempala, S. S. & Zhang, E. (2025). *Why Language Models Hallucinate* (arXiv:2509.04664). arXiv. doi:10.48550/arXiv.2509.04664
- Kingdon, J.W. (2003). *Agendas, alternatives and public policies*. (2. ed.) Longman.
- Laclau, E. (2005). *On Populist Reason*. Verso.
- Linde, S. (2010). *Församlingen i granskningssamhället*. Doktorsavhandling, Socialhögskolan, Lunds Universitet. <https://www.lu.se/lup/publication/49a4e6a2-e8ae-4c6e-80b1-536d2366993a>

- Lundström, T. & Shanks, E. (2013). Hård yta men mjukt innanmäte: om hur chefer inom den sociala barnvården översätter evidensbaserat socialt arbete till lokal praktik. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 20(2), s. 108–126. doi: 10.3384/SVT.2013.20.2.2436
- Marshall, J. W., Ruth, B. J., Sisco, S., Bethke, C., Piper, T. M., Cohen, M. & Bachman, S. (2011). Social work interest in prevention: A content analysis of the professional literature. *Social Work*, 56(3), s. 201–211. doi: 10.1093/sw/56.3.201
- McCave, E. L. & Rishel, C. W. (2011). Prevention as an explicit part of the social work profession: A systematic investigation. *Advances in Social Work*, 12(2), s. 226–240. doi: 10.18060/1444
- Meyer, J. W. & Rowan, B. (1977). Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. *American Journal of Sociology*, 83(2), s. 340–363. <http://www.jstor.org/stable/2778293?origin=JSTOR-pdf>
- Nordesjö, K. (2015). Relationen styrning och utvärdering: Hur en europeisk utvärderingsidé översätts i Sverige (PhD dissertation, Linnaeus University Press). Hämtad från <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-42953>
- Nordesjö, K. (2025). The persuasion of evaluation: The argumentation for social investment fund evaluation in Swedish local government. *Acta Sociologica*, 68(4), s. 532–541. doi: 10.1177/00016993251322878
- Pollitt, C. & Hupe, P. (2011). Talking about government: The role of magic concepts. *Public management review*, 13(5), s. 641–658. doi: 10.1080/14719037.2010.532963
- Prop. 2024/25:89 *En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter*. Socialdepartementet. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lagratsremiss/2024/07/en-forebyggande-socialtjanstlag--for-okade-rattigheter-skyldigheter-och-mojligheter/>
- Rapoport, L. (1961). The concept of prevention in social work. *Social Work*, s. 3–12. <https://www.jstor.org/stable/23708392>
- Regeringskansliet. (2020). *Remissbrev Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)*. <https://www.regeringen.se/remisser/2020/10/remiss-sou-202047--hallbar-socialtjanst--en-ny-socialtjanstlag/>
- Rein, M. & Schön, D. (1996). Frame-critical policy analysis and frame-reflective policy practice. *Knowledge and Policy*, 9(1), s. 85–104. doi: 10.1007/BF02832235
- Ruth, B. J., Velásquez, E. E., Marshall, J. W. & Ziperstein, D. (2015). Shaping the future of prevention in social work: An analysis of the professional literature from 2000 through 2010. *Social Work*, 60(2), s. 126–134. <https://www.jstor.org/stable/24881250>
- Snow, D. A., Rochford Jr., B., Worden, S. K. & Benford, R. D. (1986). Frame alignment processes, micromobilization, and movement participation. *American sociological review*, 51(4), s. 464–481. doi: 10.2307/2095581
- SOU 1994:139. Socialtjänstkommittén. (1994). *Ny socialtjänstlag: huvudbetänkande*. Stockholm: Fritze.
- SOU 2020:47. Utredningen Framtidens socialtjänst. (2020). *Hållbar socialtjänst: en ny socialtjänstlag*. Norstedts juridik.
- Stepney, P. (2014). Prevention in social work: the final frontier?. *Critical and Radical Social Work*, 2(3), s. 305–320. doi: 10.1332/204986014X14102610760936
- Stone, D. (2012). *Policy Paradox: The Art of Political Decision Making*. W. W. Norton & Company.
- Svanevie, K. (2011). *Evidensbaserat socialt arbete: Från idé till praktik*. Doktorsavhandling, institutionen för socialt arbete, Umeå universitet. <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:455430/FULLTEXT01.pdf>

- Van Hulst, M., Metze, T., Dewulf, A., De Vries, J., Van Bommel, S. & Van Ostaijen, M. (2024). Discourse, framing and narrative: Three ways of doing critical, interpretive policy analysis. *Critical Policy Studies*, 19(1), s. 74–96. doi: 10.1080/19460171.2024.2326936
- van Hulst, M. & Yanow, D. (2014). From Policy “Frames” to “Framing”: Theorizing a More Dynamic, Political Approach. *The American Review of Public Administration*, 49(1), s. 92–112. doi: 10.1177/0275074014533142
- Wittman, M. (1961). Preventive social work: A goal for practice and education. *Social Work*, 6(1), s. 19–28. <https://www.jstor.org/stable/23708394>
- Yanow, D. (2000). *Conducting Interpretive Policy Analysis*. Sage Publications, Inc. doi: 10.4135/9781412983747
- Åkerman, J. (2024). *God Forskningsed 2024*. Vetenskapsrådet.